

Прокопенко Георгій Миколайович
(1914 – 1944),
Герой Радянського Союзу, льотчик, майор,
уродженець с. Житне Роменського р-ну.

Георгій Миколайович Прокопенко народився 25 квітня 1914 року в селі Житне Роменського району в сім'ї робітника. Закінчив початкову школу в рідному селі. Семирічну освіту завершував в місті Ромни. Після школи Георгій вступив до Кременчуцького залізничного технікуму, по закінченні якого деякий час працював помічником машиніста.

Початок 30-х років в СРСР ознаменувався бурхливим розвитком авіації. Г. М. Прокопенко, як і багато його однолітків, захопився повітроплаванням і в 1933 році вступив до 9-ї військової авіаційної школи льотчиків в місті Чугуєві. Після закінчення авіаційної школи в 1936 році був направлений в Брянськ, де почав службу на посаді молодшого льотчика 107-ї винищувальної авіаційної ескадрилії 83-ї винищувальної авіаційної бригади Білоруського військового округу. У 1938 році Георгій Миколайович був відряджений до Іспанію, де в складі ВПС Іспанської Республіки бився з франкістами та їх союзниками. На винищувачі I-16 в небі Іспанії скоїв 85 бойових вильотів, брав участь у 12 повітряних боях. У червні 1938 року був поранений, але швидко повернувся в стрій.

У 1941 році Г. М. Прокопенко отримав звання капітана і незабаром був переведений на посаду командира ескадрилії ВПС Ленінградського військового округу. Перед війною полк дислокувався на аеродромі Городець.

У боях з німецько-фашистськими загарбниками капітан Г. М. Прокопенко з 22 червня 1941 року на Північному фронті. Війну розпочав на винищувачі I-16. З липня 1941 року полк, в якому командиром ескадрилії служив Г. М. Прокопенко, воював у складі 55-ї змішаної авіаційної дивізії ВПС 7-ї армії на напрямі Петрозаводська. Незважаючи на те, що винищувач I-16 до початку Великої Вітчизняної війни застарів і значно поступався за тактико-технічними характеристиками німецьким літакам, в руках досвідчених льотчиків він залишався грізною зброєю. Саме на цій машині Георгій Миколайович здобув свої перші особисті повітряні перемоги, збивши в липні 1941 року чотири ворожих літаки. Ескадрилія капітана Прокопенко, ледь укомплектована на 50%, до початку серпня 1941 знищила 17 німецьких машин. Восени 1941 року 155-й винищувальний авіаційний полк був переозброєний винищувачами ЛаГГ-3. До листопада 1941 року в складних метеоумовах на Карельському фронті при багаторазовій чисельній перевазі противника ескадрилія Георгія Миколайовича здійснювала бойові вильоти на прикриття своїх бомбардувальників і штурмовку військ супротивника і його військової інфраструктури. У листопаді 1941 року полк був перекинутий на Західний фронт і брав участь в битві за Москву. За зразкове виконання бойових завдань командування і масовий героїзм льотного складу наказом НКО СРСР № 349 від 6 грудня 1941 полк був перетворений в 3-й гвардійський винищувальний авіаційний полк.

З лютого 1942 полк, в якому воював Г. М. Прокопенко, діяв у складі резервних авіаційних груп на Волховському і Ленінградському фронтах, прикриваючи повітряний простір над своїми наземними військами, а також виконував штурм військ супротивника і його військових об'єктів. Найбільш успішною операцією ескадрилії гвардії капітана Г. М.

Прокопенко став штурм ворожого аеродрому Коростовичі. За період з 5 по 8 березня 1942 року льотчики ескадрилії, ведені своїм командиром, завдали кілька ударів по військовому об'єкту противника, знищивши на землі і в повітрі в цілому 27 ворожих літаків. На свій рахунок гвардії капітан Прокопенко записав 2 особисто збитих Ю-88 і ще 5 збитих Ю-87 в складі групи. До літа 1942 року Георгію Миколайовичу було присвоєно звання гвардії майора.

У липні 1942 року 3-й гвардійський винищувальний авіаційний полк був виведений на переформування. Льотний і технічний склад полку пройшов навчання на нових винищувачах Ла-5. 5 листопада 1942 у складі 235-ї винищувальної авіаційної дивізії полк був включений до складу 2-го змішаного авіаційного корпусу 8-ї повітряної армії Сталінградського фронту. У ході радянської контрнаступальної операції під Сталінградом полк, штурманом якого служив Г. М. Прокопенко, вирішував завдання по повітряному прикриттю підрозділів 51-ї армії, 13-го танкового і 4-го механізованого корпусів, а також здійснював повітряну блокаду оточеної в Сталінграді 6-ї армії вермахту, перехоплюючи і знищуючи транспортні літаки противника.

У 1943 гвардії майор Г. М. Прокопенко брав участь у Донбаській операції на Південному і Південно-Західному фронтах і в повітряних боях на Кубані на Північно-Кавказькому фронті. Всього до середини червня 1943 він здійснив 189 успішних бойових вильоти. Брав участь у 47 повітряних боях, під час яких збив 11 літаків супротивника особисто і ще 15 у складі групи. 17 червня 1943 командир 3-го гвардійського винищувального авіаційного полку гвардії майор В. С. Смирнов представив гвардії майора Г. М. Прокопенка до звання Героя Радянського Союзу. Указ Президії Верховної Ради СРСР був підписаний 8 вересня 1943 року.

17 липня 1943 гвардії майор Г. М. Прокопенко отримав призначення на посаду командира 3-го гвардійського авіаційного полку. Незабаром в складі своєї дивізії полк відбув на Воронежський фронт і увійшов до складу 10-го винищувального авіаційного корпусу 2-ї повітряної армії. Льотчики полку брали активну участь в оборонній фазі битви на Курській дузі і Белгородсько-Харківській операції. Георгій Миколайович особисто водив своїх підлеглих у бій, зробивши 36 успішних бойових вильотів. У вересні-листопаді 1943 року Г. М. Прокопенко бився в небі Київської області, беручи участь в боях за розширення плацдармів на правому березі Дніпра і Київської наступальної операції. На початку 1944 року йому присвоїли звання гвардії підполковника. 3-й гвардійський винищувальний авіаційний полк під його командуванням особливо відзначився в січні-лютому 1944 року. Під час Корсунь-Шевченківської операції полк забезпечував повітряне прикриття наземних військ від нальотів ворожої авіації, супроводжував свої штурмовики і бомбардувальники, виконував бойові завдання по повітряній блокаді оточених в районі Корсунь-Шевченківського угруповання німецько-фашистських військ. Г. М. Прокопенко за цей період збив військово-транспортний літак Ю-52 особисто і бомбардувальник Хе-111 в груповому повітряному бою. Навесні 1944 року полк гвардії підполковника Прокопенка брав участь у Проскурівсько-Чернівецькій операції, а з кінця квітня 1944 відбивав наступ німецько-фашистських військ у Прикарпатті.

13 серпня 1944 почалася Львівсько-Сандомирська операція. Льотчикам 3-го гвардійського винищувального авіаційного полку при прориві оборони противника на львівському напрямі належало забезпечувати прикриття наземних частин 38-ї і 4-ї танкової армій 1-го Українського фронту і супроводжувати бомбардувальники і штурмовики зі складу 4-го бомбардувального і 8-го штурмового авіаційних корпусів. 14 серпня полку було поставлено завдання здійснити прикриття групи. Гвардії підполковник Г. М. Прокопенко прийняв рішення особисто очолити групу прикриття. Винищувачі мали зустрітися з бомбардувальниками на північному заході від міста Тарнополь, але при виході в заданий квадрат літак ведучого був обстріляний стрільцем-радистом одного з бомбардувальників, який прийняв Ла-5 Прокопенка за атакуючий його німецький винищувач. Георгій Миколайович був убитий. Його літак зірвався в штопор і врізався в землю. Тіло льотчика було знайдено і літаком доставлено в місто Ромни. Георгія Миколайовича поховали на площі Героїв міста. Всього до моменту загибелі Г. М. Прокопенко здійснив 217 бойових вильотів, в 50 повітряних боях збив 12 літаків супротивника особисто і ще 16 у складі групи.

Нагороджений орденом Леніна, 2 орденами Червоного Прапора, орденами Кутузова 3-го ступеня, Олександра Невського, медалями.

Похорон Г. М. Прокопенка.

Ім'ям Героя названа вулиця в місті Ромни; на будівлі середньої школи № 11, в якій він навчався, встановлено меморіальну дошку. У Сумському краєзнавчому музеї зібрані матеріали, що розповідають про бойовий шлях Г. М. Прокопенко. У рідному селі на будівлі колишньої школи встановлено меморіальну дошку, а на пам'ятному знаку загиблим односельцям - барельєф Героя. У місті Ромни на Алеї Героїв встановлено його пам'ятний стенд.

Стелла з барельєфом Г. М. Прокопенка в с. Житнє Роменського р-ну.

Провідний бібліограф МЦБС Валентина Салогуб.